

MATIJA STERGAR, LIFE DINALP BEAR

Medovarni kompostniki in smetnjaki za lažje življenje z medvedi

V Sloveniji smo naravo uspeli ohraniti do te mere, da pri nas svoj življenjski prostor najdejo celo predstavniki največje evropske zveri – medvedi, na kar smo lahko ponosni. Vendar pa ima življenje z medvedi tudi svojo ceno. Medvedi neredko povzročajo škodo na premoženju, občasno pa zaidejo celo v naselja. Eno izmed območij, kjer so srečanja z medvedi razmeroma pogosta, je tudi Loška dolina.

V Sloveniji, še posebej na Zavodu za gozdove Slovenije in Ministrstvu za okolje in prostor, imamo dolgoletne izkušnje s preprečevanjem oz. blaženjem posledic konfliktov med ljudmi in medvedi. Z namenom uravnavanja številčnosti populacije medvedov ministrstvo vsako leto predpiše kvoto za redni odvzem medvedov iz narave. Na Zavodu za gozdove deluje intervencijska skupina, katere člani ukrepajo v primerih, ko se ljudje počutijo ogrožene zaradi medvedov. K blaženju konfliktov država pripomore tudi z izplačevanjem odškodnin za škodo, ki jo povzročijo medvedi.

Ne glede na vse naštetu pa pri nas do nedavne nismo izkoristili vseh poznanih oblik reševanja težav z medvedi, predvsem tistih, ki so usmerjene v odpravljanje vzrokov konfliktov. Zahajanje medvedov v bližino ljudi je močno povezano z lahko dostopno človekovo hrano, ki jo medved zavoha tudi do 10 km daleč; to so največkrat organski odpadki gospodinjstev, kompost, smeti oz. ostanki hrane v smetnjakih, klavniški odpadki ipd. S pogostim obiskovanjem teh virov hrane lahko medvedi postopoma izgubijo strah pred človekom, navado pa medvedke tudi prenašajo na svoje mladiče. Vzrok konfliktov med ljudmi in medvedi torej ni le precejšnja gostota medvedov pri nas, temveč tudi naše ravnanje s hrano. Izkušnje iz drugih delov sveta so pokazale, da je v primerih, ko medvedom onemogočimo dostop do ostankov človekove hrane, konfliktov manj.

O tem smo intenzivno razmišljali pri prijavi mednarodnega projekta LIFE DINALP BEAR, v katerem si prizadevamo za lažje sobivanje ljudi z medvedi. Pomemben ukrep za zmanjšanje pogostosti zahajanja medvedov v naselja, ki smo ga pri nas pričeli uvajati v okviru projekta, je uporaba t. i. »medovarnih« kompostnikov in smetnjakov, v katerih so ostanki hrane oz. smeti nedostopne medvedom.

Medovarni kompostniki niso le učinkoviti, temveč tudi estetski, zato jih občani radi namestijo na svojih vrtovih.

Medovarni kompostniki, ki smo jih oblikovali v projektu, so izdelani iz masivnega hrastovega lesa. Na vrhu imajo lesen pokrov z zapahom, ki medvedom in ostalim živalim preprečuje dostop do vsebine kompostnika. O učinkovitosti in vzdržljivost kompostnikov smo se prepričali na krmišču za medvede, kjer se medvedi tudi po večdnevem poskušanju niso mogli dokopati do hrane v kompostniku in so naposled obupali nad poskušanjem. Obenem se je pokazalo, da mora biti kompostnik čvrsto sidran v tla, saj ga v nasprotnem primeru medved lahko prevrne.

Pri smetnjakih smo poiskali rešitve tako za individualne (120- oz. 240-litrse), kot tudi za skupinske (700- do 1100-litrse) smetnjake. V primeru individualnih smetnjakov smo klasične plastične smetnjake na vrhu ojačali s kovinskim ogrodjem, v pokrov pa smo vgradili mehanizem, ki omogoča, da se spuščeni pokrov samodejno zapahne. Velike (skupinske) smetnjake pa učinkovito ščitimo tako, da jih hranimo v ohišjih iz masivnega hrastovega lesa s kovinsko konstrukcijo.

V okviru projekta LIFE DINALP BEAR smo do sedaj izdelali in na več območjih po Sloveniji razdelili 100 medovarnih kompostnikov in nekaj več kot 100 medovarnih smetnjakov. Območja smo izbrali v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi in lokalno pristojnimi komunalnimi podjetji. Zelo uspešno sodelovanje smo vzpostavili tudi z Občino Loška Dolina in Komunalo Cerknica. Glede na omejena sredstva smo za namestitev medovarnih smetnjakov izbrali Ograde v Starem trgu pri Ložu, kjer smo z medovarnimi smetnjaki opremili 28 hiš. Petnajstim zainteresiranim občanom iz več vasi v občini smo razdelili tudi medovarne kompostnike. Z medovarnimi kompostniki in smetnjaki, ki smo jih razdelili v okviru projekta, smo pred medvedi zaščitili le zelo majhen delež gospodinjstev, ki jih lahko obišče medved. Vendar pa je za zmanjševanje težav z medvedi v Sloveniji pomembno, da smo končno začeli uporabljati tudi ukrepe, ki so usmerjeni v odstranjevanje oz. varovanje hrane človekovega izvora v bližini naših bivališč. Poleg uporabe medovarnih kompostnikov

in smetnjakov je za preprečevanje zahajanja medvedov v naselja potrebno dosledno odstraniti oz. zaščititi tudi čim več drugih medvedu privlačnih virov hrane. Klavniški odpadki zaradi privabljanja medvedov nikakor ne sodijo v bližino naselij. Čebelnjakov, sadnega drevja, vrtov ipd. seveda ne moremo odstraniti, jih je pa v nekaterih primerih možno zaščititi pred medvedi (najučinkoviteje z električno mrežo).

Individualne plastične smetnjake smo s kovinsko ojačitvijo in vgradnjo zaklepne mehanizma predelali v medovarne.

Na Zavodu za gozdove Slovenije bomo v sodelovanju z Ministrstvom za okolje in prostor ter drugimi pristojnimi institucijami še naprej vlagali veliko naporov v upravljanje naše medvedje populacije, vključno z načrtovanjem primerno visokega odvzema medvedov iz narave, delovanjem intervencijske

skupine in popisovanjem ter izplačevanjem odškodnin za škodo po medvedu. Ne glede na to pa se moramo zavedati, da lahko k zmanjšanju konfliktov z medvedi z doslednim izvajanjem zgoraj navedenih ukrepov ob pomoči države in lokalnih skupnosti pripomorejo tudi prebivalci sami.

Skupinske smetnjake pred medvedi varujejo ohišja iz kovine in masivnega hrastovega lesa.

OSNOVNE INFORMACIJE O PROJEKTU

V mednarodnem projektu LIFE DINALP BEAR si preko različnih aktivnosti prizadevamo za lažje sobivanje ljudi z medvedi. Projekt poteka v obdobju 2014-2019. V največji meri ga financira Evropska komisija, pomemben delež pa prispeva tudi naše Ministrstvo za okolje in prostor. V projektu sodeluje devet institucij iz Slovenije, Hrvaške, Italije in Avstrije; vodilni partner je Zavod za gozdove Slovenije. Več informacij o projektu najdete na spletni strani: www.dinalpbear.eu.

Za dodatne informacije o medovarnih kompostnikih in smetnjakih nas lahko kontaktirate na e-naslov dinalpbear@gmail.com ali na telefon 01 470 0067 (Matija Stergar, Zavod za gozdove Slovenije).

VAREN POGLED NA SVET

- VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU •
- USPOSABLJANJE •
- MERITVE V DELOVNEM OKOLJU •
- POŽARNO VARSTVO •
- KOORDINACIJA NA GRADBIŠČU •
- SVETOVANJE IN INŽENIRING •

10 let **lenTus**

CESTA 4, MAJA 51 TEL: 0590 51 280
7380 CERKNICA GSM: 041 901 508
INFO@LENTUS.SI
WWW.LENTUS.SI

LASTNIKI GOZDOV

Nudimo vam:

- Odkup lesa na panju ali kamionski cesti
- Klasično in strojno sečnjo
- Žičničarsko spravilo

Zagotavljamo konkurenčne cene ter plačilo po dogovoru.

info: **TAKSUS** d.o.o.
TAKSUS, gozdarski inženiring, d.o.o.
Reška cesta 21, 6258 Prestranek

www.taksus.si ☎ 030 329 527